

Prædiken Nytårsdag 2026 kl. 17

Salmer: 713,434,KSB858,587,34,719,712

Med Gud i ukendt terræn

*O, Gud, lad dette være
en venlig mødets dag,
hvor hjerterne fortæller
hinanden, slag for slag,
hvor langt vi er i livet,
og hvorhen vejen går,
og hvor vi sagte aner,
det, som vi knap forstår.
Blot vær du med os, Du
også i dette nu.*

(Sarvig)

Amen

Vi har brug for hjælp.

For at få hjælp. Og for at give hjælp.

Der er hjælp at få og at give i hænder, der rækker ud, i arme, der favner, i alvorlig samtale om, hvor langt vi er i livet og hvorhen vejen går.

Der er hjælp i bøn:

Vil du hjælpe mig med mit liv? Vil du gerne have, at jeg skal hjælpe dig med dit?

Nytår markerer skellet mellem kendt og ukendt terræn. Hvor vi jo altid er. Men ved et årsskifte føles det mere skæbnesvangert. Og ved nogle mere end ved andre.

Det gælder på det personlige plan.

Man begynder i skole – og forlader den.

Man stifter familie – eller opløser den.

Begynder på et arbejde – eller nærmer sig sit otium.

Man bliver syg og kan ikke blive rask.

Det gælder på det kollektive plan.

Mine bedsteforældre troede på, at deres børn ville få bedre vilkår end dem selv. Og mine forældre, som var krigsbørn, troede, at jeg ville vokse op i en bedre verden end deres. Så jeg er vokset op med en fremskridtsfortælling. Bag bakkekammene i det ukendte terræn forventede man stadig frodigere landskaber.

Nu frygter vi, hvilke landskaber der venter os.

Der er klimaet. Der er arbejdsverdener, der forsvinder. Der er ordener, der bryder sammen. Der er demokratiske institutioner, der vakler. Og omfanget af alle disse tab presser vores samfund. *Tab tvinger folk ud på gaden, ind i terapeuters praksisser og i populisternes arme. Tab sætter tonen for vores tid*, skriver den tyske sociolog Andreas Reckwitz.

Alvoren bliver ikke mindre af tendenser i tiden til at overgive sig til populismens sort-hvide retrotopi, der stikker fingrene i ørerne og traller deres egne sange om de gode gamle dage så højt, at de overdøver alt andet.

Eller af resterne af en fremskridtstro, der ikke har indset, at al den viden vi aldrig har haft så meget af som nu, åbenbart ikke hjælper os, og som tror, at et velsmurt verdensmaskineri bedst organiseres ved rationelle mål og midler – og som glemmer, at vi er emotionelle væsner af ånd.

Det slog mig, da jeg for nylig læste Snedronningen for et barn, at H. C. Andersen for allerede 182 år siden advarede mod fremskridtsfortællingens konsekvenser, når han fortæller om Kaj, at han ikke længere kunne huske sit Fadervor, men kun den store tabel.

Kirkens alterbog lægger en særlig tekst ned over årsskiftet. Jesus lærer sine disciple at bede. Inden han sender dem ud i landet med sit gode budskab, lærer han dem Fadervor.

For de har brug for hjælp. For at få den og for at give den.

Han fortæller dem først, hvad bøn ikke er.

Det er ikke at plapre løs.

Det er ikke at stikke fingrene i ørene og kun høre sine egne mange ord, som kom vi nærmere Gud af den grund.

En teologiprofessor tegnende en trekant på tavlen:

Øverst oppe i spidsen skrev han *Gud*. Nederst i venstre side skrev han *jeg*. Og i højre side *de andre*.

Ud for det venstre ben – mellem Gud og mig – skrev han *tro*. På den vandrette linje – mellem *de andre* og *jeg* skrev han *kærlighed*. Ved den tredje linje *håb*.

Så satte han kridtet på *jeg*'et og førte det langsomt op ad troens linje mod Gud. *Kan I se, hvad der så sker*, spurgte han. *Så kommer jeg til at se ned på mit medmenneske*.

Og jeg vil tilføje: det gælder lige meget, hvad man kalder sin gud, hvad man sværger til.

Bevægelsen går den anden vej. Oppefra og ned. Og så videre ad kærlighedens bundlinje hen til mit medmenneske. Og der kan vi så sammen løfte blikket – håbefuldt.

Jens Christian Grøndahl beskriver det samme med en anden bevægelse i sin bog *Min svage tro*:

Når det er muligt at føle sig kristen, selvom man er svag i troen, har det med kærlighedsbuddet at gøre. Mit forsøg på at gøre mig inderlig og leve mig ind i gåden om Kristi død og opstandelse kan være lige så forgæves, det skal være. Mens jeg stirrer på korset uden at blinke, er det, som om to usynlige hænder tager mig blidt om skuldrene og vender mig om. Den omvendelse behøver ingen metafysik, for idet jeg vender mig, får jeg øje på de andre. De har været der hele tiden, og alt er godt, hvis bare én af dem også vil være der, når lokummet brænder... Så kan troen føle sig bekræftet, hver gang en ukendt rækker ud, idet man snubler, og man igen har vist sig afhængig af en venlighed, som man ikke engang har haft en chance for at gøre sig fortjent til. ... jeg har på fornemmelsen, at det allermest radikal ved den kristne næstekærligheds fællesskab viser sig dér. Ikke (bare) i et spørgsmål om, hvorvidt man er parat til at udvise den, men i spørgsmålet, om man er parat til at tage imod den.

Altså – vi ved, at vi kommer til at snuble, at lokummet kommer til at brænde, at vi får brug for hjælp, at vi kommer til at være afhængig af en venlighed, vi måske slet ikke har haft en chance for at gøre os fortjent til.

Bønnen holder os åbne for den afhængighed.

Her er, hvad I kan bede om, siger Jesus så.

Det er ovenikøbet Guds vilje på jorden.

I kan for det første bede Gud om jeres daglige brød. For nu.

Ikke bare for at få det bordet. I behøver hjælp til at se, at Gud er til stede og på færde i det daglige. At Gud sker i daglig brød, i tag over hovedet, i kærlighed, venskab – i alt det, der holder hverdagslivet oppe.

Og i taknemmelighed over Guds nærvær der, kan I bringe det videre til de andre ved at smøre en madpakke – sådan i bred forstand – til hende eller ham, der mangler.

At få hjælp og at give hjælp.

Bøn er som et sjælens åndedræt.

I kan for det andet bede Gud: Forlad os vor skyld, som vi også forlader vore skyldnere. For fortiden.

Al erfaring siger, at det er sværest at forlade alt det, der gik galt, det dårlige, når vi gjorde andre ondt, og når det gik ud over os selv. Det forsømte er det sværeste at forlade. Det vi fortryder. Eller det, der aldrig blev til noget.

I lettelse over forladelse af vores skyld, kan vi så komme afsted med at give andre forladelse og selv bede om den.

Lige her, når det kommer til forladelse af fortidens skyld, siger Jesus det jo så lige ud og eksplicit, at det gælder om at komme ad kærlighedens bundlinje hen til de andre. Forlad os vor skyld, *som også vi forlader vore skyldnere.*

I kan for det tredje bede Gud: Led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde. Om fremtiden.

Det er sjælens dybe bøn til Gud: Vil du hjælpe mig med at bære mit liv. Og lad først og fremmest aldrig mine nærmeste - børn og børnebørn – møde mere ondt, end de kan bære.

Når alt synes ustabilt, fristes vi til frygtsomt at jage vores egen sikkerhed ved at trække faste grænser rundt om alt indenfor rækkevidde. Måske kunne denne bøn få os til i det mindste at sløre grænserne og komme afsted hen til de andre for at bære med på deres liv. Og så bærer de med på vores. Og sammen løfter vi blikket mod Gud, mens vi bevæger ind i ukendt terræn.

Amen.

Kirkebøn:

Gud,

vi vil lytte
og stemme vore hjerter til bøn.
Vi beder for de knæfaldne.
Vi beder for dem, der fejler noget alvorligt
og for dem, der er bange for, at de gør.

Vi beder for dem, for hvem en uro
har smøget sig ind under tanken,
under søvnen, under livet,
og for dem, der har vænnet sig til at vente.

Vi beder for dem, der skælver.
Vi beder for dem, der har set ned i en afgrund.
Vi beder for dem, der forsøger
at være mere ukuelige.

Tak for hver eneste gang
nogen lagde sit eget side for at hjælpe os videre.

Vi beder for din kirke og for os, som er i den.
Lad den altid gøre det levende billede af Jesus gældende iblandt os.
Vi beder for Kong Frederik, Dronning Mary, Kronprins Christian, Dronning
Margrethe og hele det kongelige hus.
Vi beder for regering og folketing og al øvrighed.
Vi beder for alle, der har mistet nogen, der var livet for dem.
Vær du selv vores og alle vore dødes lys, fred og velsignelse.
Vi beder for alle ramt af vold og krig.

*Velsign hver far og mor, hvert barn i verdens skygge.
For angsten den er stor; giv fred og gør dem trygge!
Hjælp os i ét og alt at gå hvor vi bliver kaldt,
at være lys og salt til du forvandler alt.*